



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-03-10

Diarienummer 0972/20

Strategisk samordning

Ann-Louise Eliasson, Natali Kjernell

Telefon: 031-368 27 75

E-post:

ann-louise.eliasson@kretsloppochvatten.goteborg.se

Yttrande över remiss från Miljödepartementet - Ett producentansvar för textil (SOU 2020:72)

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden beslutar att översända bifogat yttrande till Miljödepartementet som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras härmed omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden har fått en remiss av kommunstyrelsen att besvara till Miljödepartementet. Detta efter hörande av Miljöförvaltningen och Renova AB samt andra vi bedömer bör höras. Remissen avser [ett förslag om införande av ett producentansvar för textil](#).

Förslaget innebär att det inrättas ett producentansvar för textilavfall.

Producenterna ska se till att ett tillståndsgivet insamlingssystem har ansvar för de produkter de sätter på marknaden. Insamlingssystemet ska tillhandahålla lättillgängliga insamlingsmöjligheter. Konsumenter blir skyldiga att sortera ut textil. Vissa aktörer (bl.a. kommuner) får fortsätta att samla in textil utanför producentansvaret, men alla utom ideella aktörer och re-make aktörer måste lämna vidare avfallet till producentansvaret. Med undantag för kommuner som samarbetar med ideella aktörer.

Förvaltningen bedömer att förslagen ligger i linje med stadens målsättningar att minska textilavfallet, men instämmer i utredningens bedömning att det inte är tillräckligt för att få en hållbar textilanvändning, då miljönyttan är begränsad. Förvaltningen instämmer inte i att kommunerna ska ansvara för information utan att få ersättning från producenterna. Förvaltningen ser gärna att insamlingsmålen fördelas på avfallstrappans olika nivåer.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson

Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Yttrande avseende remiss om producentansvar på textil

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om ett yttrande till Miljödepartementet avseende ett producentansvar för textil.

Regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Remisstiden sträcker sig till 2021-03-17. Kretslopp och vattennämnden har fått remissen av kommunstyrelsen för eget besvarande efter hörande av miljöförvaltningen och Renova AB samt andra vi bedömer bör höras.

Beskrivning av ärendet

I EU:s nya avfallsdirektiv finns beslut att från 1 januari 2025 ska alla medlemsstater samla in textil separat från annat avfall.

Regeringen gav i uppdrag till Utredningen om producentansvar för textil att föreslå ett producentansvar för textilier, som uppfyller EU:s krav och säkerställer separat insamling av textilier för återanvändning respektive textilavfall för återvinning, med syfte att åstadkomma miljönytta. Det är förslagen i utredningens betänkande som nu remitterats. Att producera färdiga textilier ger upphov till miljöpåverkan i flera olika led och det finns därmed många möjliga vägar att minska miljöpåverkan, men uppdraget har endast omfattat producentansvar. Det anges två huvudsakliga syften med att införa ett producentansvar för textil: ökad miljönytta samt att producenterna ska bära kostnaden för att hantera det avfall som genereras av deras produkter.

Höga mål föreslås i kombination med producentansvaret, för både insamling av textil och hanteringen av den. År 2036 ska textil (genomsnitt i Sverige) ha minskat med 90 procent i hushållens restavfall (jämfört med år 2022). Från och med år 2028 ska minst 90 procent av de insamlade textilierna återanvändas, förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. I de insamlade textilierna inkluderas även verksamheternas, men för dessa ställs inget insamlingsmål. Det ställs krav på aktörerna att lämna statistik till Naturvårdsverket om olika flöden.

Förslaget omfattar kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor av textil och accessoarer av textil. Däremot möbler, teknisk textil, filter, textil på löpmeter, madrasser och skor omfattas inte. Förslaget ansluter till vad utredningen tolkar som EU:s definition, men baseras på tullklasser.

Insamlingen av textil som inte utgör avfall påverkas inte. Secondhandaktörer, såväl kommersiella som ideella, som idag endast tar emot textil med syfte att sälja begagnade plagg på en secondhand-marknad kan fortsätta att göra detta.

En producent som sätter textil på den svenska marknaden ska se till att någon som har tillstånd att driva ett insamlingssystem har åtagit sig att ta hand om producentens textil när den blir avfall, och anmäla sig till Naturvårdsverket.

För varje textilprodukt föreslås det finnas en ansvarig producent, och den producenten ska ansvara för att bekosta omhändertagandet av textilen när den

blivit avfall. Produkter som är minst 80 procent re-make undantas. Utredningen har försökt täcka in även privatimport och minska antalet ”friåkare”.

Insamlingssystemet ska tillhandhålla lättillgängliga insamlingsplatser i varje kommun med hänsyn till befolkningstäthet och verksamheters lokalisering.

Efter en anmälan till Naturvårdsverket får andra än insamlingssystemet dessutom samla in textilavfall i följande fall:

- insamling av textilavfall som uppkommit i eller i samband med yrkesmässig verksamhet,
- insamling av textilavfall i samband med försäljning av textil,
- ideella aktörers insamling av textilavfall,
- remake-aktörers insamling av textilavfall,
- en kommuns insamling av textilavfall inom kommunen.

Av dessa får remake-aktörer behålla den del av det insamlade avfallet som de använder i den egna verksamheten och ideella aktörer får behålla allt de samlat in. Övriga aktörer som får samla in textilavfall måste lämna allt det insamlade materialet till producenternas insamlingssystem, med undantag för om kommunal insamling drivits i samarbete med en ideell aktör.

Den som driver ett insamlingssystem med tillstånd ska förse kommunerna med de uppgifter de behöver för att informera hushållen. Insamlingssystemet ska komplettera kommunens information till hushållen samt informera andra avfallsproducenter än hushållen.

Utredningen skriver att krav avseende utformning och design för hållbarhet är av avgörande betydelse för att nå miljönymta men inom ramen för nationell lagstiftning och utredningens uppdrag är detaljerade krav på produkter och design inte möjliga att lägga fram i dagsläget. De anser därför att förslaget bör kompletteras med andra åtgärder för att ge ökad hållbarhet.

Förvaltningens bedömning

Övergripande bedömning

Förvaltningen har bedömt förslaget utifrån målsättningarna i avfallsplanen, erfarenheter av avfallshantering enligt dagens lagstiftning samt tidigare remissvar i liknande frågor. Därutöver har synpunkter inhämtats från tjänstepersoner på Miljöförvaltningen samt Renova AB. Synpunkterna har utgått från deras erfarenheter och målsättningar avseende tillsyn samt stadens miljömål (Miljöförvaltningen) och avfallshantering (Renova AB).

Förvaltningen har även haft möte med branschorganisationen Avfall Sverige i frågan och tagit del av ett utkast till remissvar från dem.

Förvaltningen bedömer att remissen innehåller fler bra förslag som samtidigt ger stora möjligheter för de befintliga secondhand aktörerna att fortsätta med existerande verksamhet. Målen och åtgärderna som föreslås ligger i linje med

avfallsplanens mål om att textilavfallet ska minska. Förvaltningen föreslår att förslagen tillstyrks. Utredningen konstaterar att förslaget inte räcker för att undvika negativa miljöeffekter av textil, en bedömning som förvaltningen delar. Vi instämmer därför i utredningens förslag om kompletterande åtgärder.

Vissa delar av förslaget kan behöva kompletteras eller förtydligas för att ge bättre effekt. Förvaltningens bedömning nedan fokuserar ämnesvis på dessa delar.

Förvaltningen efterfrågar en ökad samordning avseende hur de olika producentansvaren regleras. Förvaltningen konstaterar att det parallellt pågår förändringar av andra producentansvar och vi anser att det är viktigt att de olika producentansvaren regleras så enhetligt som möjligt och att begreppen används stringent. Naturligtvis behöver de anpassas till de olika fraktionernas förutsättningar men för att öka tydligheten och skapa så stor miljö- och samhällsnytta som möjligt avseende producentansvaren bör liknande formuleringar, definitioner och regleringar eftersträvas.

Ämnesvis bedömning av utredningens förslag

Bedömning av risker som fortsatt bör bevakas

Utredningen tar upp frågan om syntetmaterial som läcker mikroplast till havet genom tvättning och avloppsavledning, men ger inga konkreta förslag i detta läge. Förvaltningen bedömer att kompletterande åtgärder bör inkludera denna problematik och ser att EU-nivån kan vara lämplig så att gemensamma ekodesignkrav kan användas, kanske både på textilier och tvättmaskiner. En ökad användning av returråvara kan annars innebära kortare textilfibrer som riskerar ge större läckage.

Utredningen har bedömt att även om textilier exporteras till platser med sämre avfallshantering utanför EU så ger den förlängda användningen en miljövinst. Här ser Renova en risk att textilier kan komma att hanteras på ett sämre sätt för miljön om de exporteras och därefter deponeras, förbränns eller dumpas istället för att återanvändas, material- eller energiåtervinnas i Sverige. Förvaltningen instämmer i bedömningen och föreslår att Naturvårdsverket följer frågan.

Utredningen föreslår att även förmedlare ska omfattas av ett producentansvar för att fånga in distanshandel över internet. Här bedömer Renova att det finns en risk att förmedlare etablerar sig utomlands istället för i Sverige för att slippa producentansvaret. På sikt bedömer förvaltningen att det kan vara lämpligt att överväga om ett mer EU-gemensamt regelverk kan vara lämpligt då både producenter och återvinnare agerar på internationella marknader, men även då behöver hänsyn tas till ideella aktörer.

Bedömning av begrepp och definitioner

Utredningen har lagt till begrepp som remake och fiberåtervinning för att anpassa nomenklaturen till textilbranschen. Begreppet downcycling som används i textilbranschen saknas däremot. Förvaltningen ser att dessa begrepp kan behöva

förtydligas ytterligare, hur de förhåller sig till varandra i avfallstrappan och till den befintliga avfallstrappan samt till de begrepp som används i avfallslagstiftningen, till exempel materialåtervinning. Ett sätt är att ta fram en mer utvecklad avfallstrappa med fler trappsteg för textilier. En början till detta finns i de rapporteringskrav som ställs på producenterna i förslaget. Med de skrivningar som finns i dagens förslag är skillnaden inte tydlig mellan definitioner för fiberåtervinning och remake och begreppet remake verkar användas med delvis olika innebörd. En del-lösning kan vara att betrakta även remake-aktörer som producenter och sedan undanta dem från insamlingsansvar, men inkludera i rapporteringskrav.

Bedömning av avgränsningen till textilavfall

I remissen om genomförande av EU:s engångsplastdirektiv M2020/02035 föreslås det att det tydliggörs att producentansvarsorganisationer även sysslar med förebyggande av avfall och det föreslås även krav utifrån detta. I denna utredning om textilier har man istället valt att undanta producenternas ansvar för förebyggande med motivet att producentansvaret endast omfattar avfallshantering. Förvaltningen föreslår att man breddar producenternas uppdrag och lägger till ett krav om att producenter i första hand ska minska mängden textil som blir avfall genom att textil återanvänds.

Bedömning vilka produkter som omfattas

Utredningens förslag innebär att till exempel att möbler, teknisk textil, filter, textil på löpmeter, madrasser och skor inte omfattas av det nya producentansvaret. Här ser förvaltningen behov av att begreppet teknisk textil förtydligas och om rengöringstextilier ingår i dessa. Utredningen har valt att begränsa förslagen till de textilier som man uppfattar ingår i EU:s kommande krav på separat utsortering. Förvaltningen ser behov av åtgärder även för kategorier som inte omfattas av utsorteringskraven för att nå högre miljönytta.

I de underlag som Renova har bidragit med till förvaltningen framför de att de ser svårigheter med att basera definitionen på tullklassificeringar och begreppet ”huvudsaklig karaktär”. Förvaltningen förlitar sig på utredningens samråd med textilaktörer som förordat detta då definitionerna utifrån tullklasser är kända i branschen och föreslår ingen förändring.

Bedömning av rapportering och mål

Utredningen föreslår att genomsnittet på mängden textil i hushållens restavfall till år 2036 ska ha minskat stegvis med 90 procent jämfört med år 2022. Detta innebär att kommunerna kommer att få finansiera textilavfall som inte sorteras ut från restavfallet i flera år, vilket inte uppfyller kravet om att producenterna ska ta det fulla ekonomiska ansvaret för textilavfallet. Detta är ett av syftena med förslagen och förvaltningen ser gärna skarpare krav på ansvar för avfallshanteringen.

För att tydligare ge effekt på avfallsmängderna ser förvaltningen att de föreslagna målen redan tidigare än 2028 bör kompletteras med separata nivåer för återanvändning, förberedelse för återanvändning respektive olika slags materialåtervinning och andel till energiåtervinning.

Renova ser en risk i att eftersom insamlingsmålen inte omfattar verksamhetstextil kan måluppfyllnad nås genom att hushållens textilier sorteras ut, men att rejektet från en första sortering omvandlas till verksamhetsavfall och därefter går till energiåtervinning. Eftersom verksamhetstextilier ingår i behandlingsmålet från 2028, ser inte förvaltningen en sådan risk, däremot saknas mål för insamling av verksamhetstextil. Förvaltningen anser att förslagen bör kompletteras med insamlingsmål för verksamhetstextilavfall inklusive ej försåld textil när det finns kunskapsunderlag för detta.

Renova framför också att målen bör ta hänsyn till att visst textilavfall bör förbrännas eller energiåtervinnas. Till exempel på grund av sitt innehåll av smittsamma eller farliga ämnen. Även andelen som skadats av fukt, färg eller mögel bör kunna följas. Förvaltningen instämmer i denna bedömning. Mål och mått bör utformas så att de kompletta flödena kan följas i så stor utsträckning som möjligt.

För mätning av måluppfyllnad genom plockanalyser är det viktigt med en väl utvecklad metod som på ett konsekvent sätt tar hänsyn till fukthalter, smuts och annat som kan påverka resultatet. Förvaltningen ser gärna att Naturvårdsverket samarbetar med kommunerna om de kommande plockanalyserna.

Bedömning av informationsansvar

Förvaltningen instämmer inte i utredningens bedömning att kommunernas kostnad för information om textilavfall är försumbar och föreslår att informationsansvaret antingen läggs fullt ut på producenterna eller att kommunerna ersätts för informationskostnader. Kostnaden för kommunikation om textilavfall låg som exempel för 2020 på 150 tkr i Göteborg och denna nivå har inte på något sätt räckt för att nå fram med målgruppsanpassade budskap i våra kanaler. Även om producenterna tillhandahåller lokalt anpassad information att lägga på en hemsida bedömer förvaltningen inte att det är i överensstämmelse med EU:s lagstiftning om utökade producentansvar att lägga informationsansvar på kommunerna utan ersättning.

Utredningen föreslår också att kommunerna ska ge anmälningspliktiga insamlingssystem möjlighet att lämna synpunkter på den information som det tillståndsgivna insamlingssystemet tillhandahåller till kommunen. Förvaltningen föreslår att samordningen mellan de olika systemen hanteras av Naturvårdsverket och de olika insamlingssystemen innan informationen lämnas till kommunen. Detta utifrån att det är Naturvårdsverket som hanterar anmälningar och tillstånd.

Bedömning av krav på tillståndspliktigt insamlingssystem

Utredningen föreslår att producenter ska ansluta sig till tillståndspliktiga insamlingssystem, men om inga tillståndspliktiga insamlingssystem etableras, finns ingen insamling. Det vill säga motsvarande problematik som uppstått avseende förpackningsförordningen. Förvaltningen anser därför att förslagen bör kompletteras med ett primärt krav på producenter att tillhandahålla insamlingssystem vid sidan av det sekundära kravet för tillståndspliktiga insamlingssystem att tillhandahålla sådana. Då finns det även starkare grund för producenterna att själva till exempel bedriva butiksinsamling.

Förvaltningen anser att kraven på servicenivå och tillgänglighet på insamlingssystemet är för vaga. Det behövs en tydligare reglering av var det ska finnas insamlingspunkter om syftet är att målen ska kunna uppnås. Erfarenheter från förpackningsinsamlingen visar att om det inte är lätt att göra rätt så hamnar producentansvarsmaterial inte hos producenterna utan i restavfallet.

För att även omfatta verksamheters textilavfall på ett lämpligt sätt bör det ställas servicekrav på insamlingssystemet även för annat textilavfall än det som utgör kommunalt avfall. Producenterna behöver också åläggas en skyldighet att tillhandahålla insamlingssystem för verksamheters textilavfall.

Insamlingssystemet ska tillhandahålla en tjänst för insamling av vissa textilier från verksamheter som inte bör återanvändas eller återvinnas. Förvaltningen ser att den typen av textilier kan förekomma även hos hushållen och att förslagen bör kompletteras för att täcka in dessa. Till exempel kan det vara när uttjänta textilier återanvänds som rengöringstextilier direkt i hushållen eller om de blivit angripna av skadedjur eller mögel. Förvaltningen anser att antingen behöver en insamlingstjänst för dessa textilier erbjudas till hushållen eller så bör de undantas från kravet på separat insamling och producenterna bör ersätta kommunerna för hantering i restavfallet, för att få ett heltäckande producentansvar.

Bedömning avseende kommunal insamling och samverkan

Idag drivs textilinsamling på återvinningscentralerna i Göteborg genom att Kretslopp och vatten upphandlat ideella secondhand aktörer som får bedriva insamling under vissa villkor (i en tjänstekoncession). Det är oklart om detta förfarande omfattas av utredningens skrivning om insamling ”i samarbete”. Förvaltningen tolkar förslaget som att de ideella aktörerna får behålla de insamlade textilierna, men ser gärna att det förtydligas att ”i samarbete” kan innebära olika former av upphandlad insamling. Förvaltningen vill också ha möjlighet att ställa krav på hur och när tömningen ska ske på våra anläggningar även om det är en producent som hämtar. Det är också oklart om taxemedel får användas för att anordna separat insamling när ett producentansvar inrättats och om det då ingår i den kommunala kompetensen (lagstadgade ansvarsområde). I dagsläget är detta ett kommunalt avfall under vårt insamlingsansvar, men efter att ett producentansvar inrättats är det svårt att se att kommunerna kan finansiera separat insamling med taxemedel. Förvaltningen anser att det bör förtydligas att

kommunerna får anordna insamling och att kommunerna i första hand får ersättning för att insamlingen av producenterna och i andra hand får taxefinansiera insamlingen och att det därmed bedöms ingå i den kommunala kompetensen.

Bedömning av vilka verksamheter som blir anmälningspliktiga

Förvaltningen har inhämtat synpunkter från tjänstepersoner på Miljöförvaltningen som instämmer med utredningen i att det finns ett flertal ideella aktörer som samlar in textil och textilavfall. I många fall sker detta genom att ställa ut obevakade insamlingsbehållare i stadsmiljö. Miljöförvaltningens erfarenhet är dessa aktörer varierar i den grad de kan anses uppfylla miljöbalkens allmänna hänsynsregler och krav på egenkontroll. En del har idag dålig kunskap om att textilavfall är kommunalt avfall. Löpande inkommer klagomål på nedskräpning som härrör från obevakade textilinsamlingsbehållare. Göteborgs kommun har därför valt att inte längre ge tillstånd för uppställning av klädinsamlingsbehållare på kommunal mark. Trots detta ställs det kontinuerligt upp insamlingsbehållare olovligt på kommunal mark, ofta med knappa kontaktuppgifter till ägaren av behållaren.

Utredningens föreslår att ideella aktörer på marknaden som samlar in textilavfall hädanefter kommer att omfattas av anmälningsplikt. Miljöförvaltningen ser positivt på förändringen i lagstiftningen. Men förslaget täcker inte de aktörer som vill samla in textil för återanvändning via obevakade insamlingssystem. Eftersom det troligen kommer lämnas visst textilavfall i dessa bör de omfattas av anmälningsplikt även om aktören hävdar att de är endast för återbruk. Man kan inte begära att lämnaren har kunskap om vad som är textilavfall och vad som är textil för direkt återanvändning. Det bedöms oundvikligt att visst textilavfall kommer avlämnas om insamling av textil för direkt återanvändning sker via obevakade insamlingsbehållare. Förvaltningen instämmer i Miljöförvaltningens bedömning att obevakade insamlingssystem alltid ska vara anmälningspliktiga.

Förvaltningen anser att det är tveksamt att en kommun som vill bedriva insamling ska behöva göra en anmälan till Naturvårdsverket. Kommunen är statens förlängda arm i hanteringen av avfall under kommunalt ansvar och står redan under full offentlig insyn.

Bedömning av möjligheten att anmäla städning och tömning

Utredningen föreslår att de tillståndspliktiga insamlingssystemen ska möjliggöra för avfallslämnarna att anmäla nedskräpning eller tömningsbehov till systemen. Miljöförvaltningen bedömer att motsvarande krav bör ställas på anmälningspliktiga system. Förvaltningen instämmer i Miljöförvaltningens bedömning att det behöver ställas liknande krav på anmälningspliktiga verksamheter, men endast i de fall de anordnar obevakade insamlingssystem, för bemannade system som till exempel återvinningscentraler är det mer rimligt att kontakta personalen.

Utredningen förslår att kommunen ska få kännedom om de anmälningar som det tillståndspliktiga insamlingssystemet tar emot från allmänheten gällande förekomst av nedskräpning och tömningsbehov när en sådan anmälan inkommer.

Miljöförvaltningen bedömer inte att det finns något behov för kommunen att ta del av sådana uppgifter utan att detta enbart innebär en administrativ börda. De anser att det bör vara det tillståndspliktiga insamlingssystemet som följer upp synpunkterna och agerar. Miljöförvaltningen föreslår därför att förslaget till förordning om producentansvar för textil tydligt ska förorda de krav som anges i förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. Den kommunala tillsynsmyndigheten kan alltid begära ut informationen och agera om så krävs.

Förvaltningen instämmer i Miljöförvaltningens bedömning att dessa verksamheter bör behandlas på samma sätt som andra anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter som lyder under miljöbalken och dess förordningar och föreslår att förslaget kompletteras med krav på egenkontroll.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utredningen bedömer att kommunens kostnader utgörs av kostnader för förbränning av återstående textilavfall i restavfallen och vissa informationsinsatser. Förvaltningen ser att det även kan uppstå kostnader för den eventuella insamling kommunerna bedriver.

Kostnaden för textilen i restavfallet kan finansieras via avfallstaxan och mängderna bedöms minska kraftigt. Kostnaden för information till kommuninvånarna har av utredningen bedömts som försumbar. Förvaltningen instämmer inte i utredningens bedömning om att informationskostnaderna skulle vara försumbar.

Förslaget innebär att hushållen i betydligt högre grad än i dag kommer att behöva lägga tid på att sortera och lämna textil till de olika insamlingsställena. Om kostnaden för insamling förs över på konsumenterna ger det ökade priser på textilierna som säljs, som exempel bedöms priset på en genomsnittlig t-shirt öka med 23 öre. Totalt bedöms förslagen öka producenternas kostnader med 320 miljoner kronor.

Utredningen har tagit hänsyn till hur secondhandaktörer hanterar textilier och textilavfall idag och försökt minimera den ekonomiska påverkan på dessa aktörer.

Bedömning ur ekologisk dimension

I betänkandet lyfts resultat som visar att enbart återvinning av textilfibrer inte kan göra textilindustrin hållbar. Fibrerna påverkar en liten del av en textils totala miljö- och klimatpåverkan (16 procent) och oavsett om återvunnen eller jungfrulig fiber används, så kommer fibrer att behöva spinnas, vävas, stickas och färgas samt efterbehandlas innan det blir en färdig produkt. Dessutom krävs resurser i form av energi, kemikalier och vatten för att genomföra själva återvinningsprocessen från material till ny fiber, vilket i sig påverkar miljö och klimat negativt. Det innebär

att återvunnen fiber minskar en produkts totala klimatpåverkan med mellan 5 och 10 procent jämfört med att använda jungfrulig fiber.

Betänkandet redovisar också andra resultat som anger att klimatpåverkande utsläpp minskar med mellan 0,5–3 kilo CO₂-ekvivalenter per kilo produkt vid fiberåtervinning jämfört med dagens energiåtervinning. Detta är en förhållandevis liten vinst sett till att hela produktionen av en textil produkt orsakar utsläpp på mellan 10 och 40 kilo CO₂-ekvivalenter per kilo produkt.

Utredningen bedömer att förslaget på längre sikt kommer att medföra att betydande delar av det svenska textilavfallet kan komma att behandlas högre upp i avfallshierarkin än vad som för närvarande är fallet. I dag blandas stora delar av textilavfallet med övrigt avfall och skickas till förbränning med energiåtervinning. Kravet på utsortering av textilavfall i kombination med högt ställda mål för insamlingen och den vidare behandlingen av det insamlade materialet innebär inte bara att det blir möjligt att behandla avfallet högre upp i hierarkin utan det kan bidra till minskat klimatavtryck, minskad energi- och vattenanvändning, minskade utsläpp av miljögifter, minskad försurning, minskad påverkan på sjöar och hav (övergödning) och minskad negativ påverkan på markanvändning och biologisk mångfald.

Förvaltningen bedömer att förslagen bidrar till avfallsplanens mål om minskat textilavfall i restavfallet och även till mål om korrekt sorterat avfall.

I det underlag som Miljöförvaltningen lämnat till förvaltningen bedömer de att förslaget bidrar till några av Göteborgs stads nuvarande lokala miljömål. Framst bedöms förslaget inverka positivt på målet ”God bebyggd miljö” och delmålet – ”Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning”. Denna effekt kommer sig av att förslaget kan bidra till att flytta textilavfall högre upp i avfallshierarkin. Målet ”Begränsad klimatpåverkan” och tillhörande delmål – ”Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion” till 2035 anger att göteborgarnas konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser ska vara maximalt 3,5 ton koldioxidekvivalenter per person år 2035. Miljöförvaltningen bedömer att utredningens förslag gör det möjligt för aktörer som verkar inom secondhandhandeln och re-make att fortsätta med det och därmed bidrar till målet om begränsade konsumtionsbaserade utsläpp. Göteborgs stad kommer inom kort besluta om nya miljömål och förslagen ligger även i linje med dessa.

Bedömning ur social dimension

Många hushåll sorterar redan i dag ut sitt textilavfall från övrigt avfall och lämnar detta till ideella aktörer. Nu införs dock en skyldighet att sortera ut sitt textilavfall. Samtidigt blir det antagligen enklare för hushållen att lämna sitt textilavfall då den insamling som sköts av ideella aktörer kommer att kompletteras med de insamlingsplatser som det tillståndsgivna insamlingssystemet tillhandahåller.

De ideella aktörernas möjlighet att finansiera välgörenhetsarbete med inkomster från textilinsamling bibehålls. Även de arbetstillfällen och volontärarbeten som båda har positiva sociala effekter och finns inom ideell secondhand skyddas.

Expedieringskrets

Miljödepartementet

Kommunstyrelsen

Miljö- och klimatnämnden

Renova AB:s styrelse

Yttrande avseende remiss om producentansvar på textil

Göteborgs stad tillstyrker förslagen

För att ge bättre miljö och samhällsnytta och uppfylla utredningens syfte föreslår Göteborgs stad vissa kompletteringar och förtydliganden, vi:

- instämmer i att miljönyttan av förslagen är begränsad och stödjer utredningens förslag om kompletterande åtgärder
- efterfrågar en ökad samordning avseende hur de olika producentansvaren regleras
- bedömer att kompletterande åtgärder bör inkludera problematik kring plastfibrer som läcker till haven och ser att EU-nivån kan vara lämplig så att gemensamma ekodesignkrav kan användas, kanske både på textilier och tvättmaskiner
- ser en risk med ökad export av textilavfall och föreslår att Naturvårdsverket följer frågan
- ser en risk att förmedlare etablerar sig utomlands istället för i Sverige för att slippa producentansvaret, varför ett EU-gemensamt regelverk kan behöva övervägas, men även då behöver hänsyn tas till ideella aktörer
- begrepp som re-make, fiberåtervinning och downcycling behöver förtydligas ytterligare, samt inkludera hur de förhåller sig till varandra och till den befintliga avfallstrappan samt till de begrepp som används i avfallslagstiftningen
- föreslår att man breddar producenternas uppdrag till att omfatta förebyggande och lägger till ett krav om att producenter i första hand ska minska mängden textil som blir avfall genom att textil återanvänds.
- ser att begreppet teknisk textil behöver förtydligas så det blir tydligt vad som ingår i dessa, till exempel avseende rengöringstextilier
- ser kommande behov av åtgärder även för textilavfall som inte omfattas av föreslagna utsorteringskrav för att på sikt nå högre miljönytta
- ser gärna skarpare krav på ansvar för avfallshanteringen och att producenterna tar ekonomiskt ansvar även för det som inte sorteras ut
- målen bör kompletteras med separata nivåer för återanvändning, förberedelse för återanvändning respektive olika slags materialåtervinning och andel till energiåtervinning samt insamlingsmål för verksamheters textilavfall inklusive ej försåld textil, när det finns kunskapsunderlag.
- önskar att mål och mått utformas så att de kompletta flödena kan följas i så stor utsträckning som möjligt
- ser gärna att Naturvårdsverket samarbetar med kommunerna om de kommande plockanalyserna

- instämmer inte i att kommunernas kostnad för information om textilavfall är försumbar och föreslår att informationsansvaret antingen läggs fullt ut på producenterna eller att kommunerna ersätts för informationskostnader
- föreslår att samordningen mellan de olika systemen avseende information hanteras av Naturvårdsverket och de olika insamlingssystemen innan informationen lämnas till kommunen
- anser att förslagen bör kompletteras med ett primärt krav på producenter att tillhandahålla insamlingssystem vid sidan av det sekundära kravet för tillståndspliktiga insamlingssystem att tillhandahålla sådana
- kraven på servicenivå och tillgänglighet till insamling som ställs på insamlingssystemet är för vaga
- ser att producenterna behöver åläggas en skyldighet att tillhandahålla insamlingssystem för verksamheters textilavfall
- tycker att antingen behöver en insamlingstjänst för förorenade textilier erbjudas till hushållen eller så bör de undantas från kravet på separat insamling och producenterna bör ersätta kommunerna för hantering i restavfallet
- vill att alla former av avtal ska inkluderas i begreppet ”samarbete” samt ha möjlighet att ställa krav på hur och när tömningen ska ske på våra anläggningar även om det är en producent som hämtar
- vill att det förtydligas att kommunerna får anordna insamling och att kommunerna i första hand får ersättning för insamlingen av producenterna och i andra hand får taxefinansiera insamlingen och att det därmed bedöms ingå i den kommunala kompetensen
- vill att obevakade insamlingssystem alltid ska vara anmälningspliktiga oavsett om textilierna är avsedda för återbruk eller ej
- anser inte att en kommun som vill bedriva insamling ska behöva göra en anmälan till Naturvårdsverket
- anser att det behöver ställas krav på anmälningspliktiga verksamheter att ha ett system där allmänheten kan anmäla nedskräpning, i de fall de anordnar obevakade insamlingssystem
- ser inget behov av att ta del av uppgifter om nedskräpning då detta enbart innebär en administrativ börda. Förslaget bör istället inkludera de krav som anges i förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Göteborgs stad

genom

Kretslopp och vattennämnden

på uppdrag av kommunstyrelsen